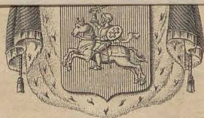
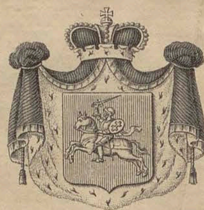

V
B J
C

Ex-Libris
PODHORCE

AGRY GRT

MISCELLANEA.

1/ Biron Ernestus Johannes, Pro informatione./B.m.dr. i r./-Str.12.-E_{XIII} Str.147.-

2/ Żórawski Krzysztof X., Kazanie przy zaczęciu Seymu extraordynaryinego dnia 5.paźdz.r.1767.-K nlb.10.-

3/ Wyjaśnicki Apatomachos, La Turco-Federomanie, Eleutheropolis (1758) chez Philalethe,-Str-72+K nlb.1+Str.32. +K nlb.2.- Husli Tomasz,

~~4/~~

4/ ~~Rzewuski Wacław~~, Uwagi w sprawie ordynacyi Ostrogskiey roku 1754.-K nlb.1, Str.94+K nlb.1.- E_{XV} Str.254/1

5/ Turkowski Feliks X., Wiersz z okoliczności nowo wymurowanego kościoła Wyszkowskiego przypisany Xdzu Adamowi Naruszewiczowi.-Warszawa 1793.-K nlb.15.-

6/ Krzywkowski Jan, O sukcessyi tronu, władzy stanów y urzędach./B.m.dr.i r./-K nlb.18.-E_{XX} Str.339.-

7/ Strykowski Wojciech X., Potroyna chwała na powitanie Trybunału Koronnego w Kollegiacie Lubelskiey dnia 7.paźdz.r.1765.-K nlb.26.- E_{XXIX} Str.357.

8/ Pasquini Giovanni, La moderazione nella gloria, Festa per musica da cantarsi nel giorno natalizio della S.R.M. di Maria Giuseppa Regina di Pollonia, Warszawa 1748.-K nlb.11.-E_{XXIV} Str.105.-

9/ Recherches sur la nouvelle-marche pour servir de suite au Précis des recherches sur la Poméranie. 1773.-Str.30.- Łojko Feliks, E_{XXI} Str.390.-

Pro informatione.

Non ſolum per legem publicam Conſtitutionis de Anno 1683. ſancitum eſt; quod Duces Curlandiæ non aliter, niſi in propria perſona ſua, juramentum fidelitatis ſeu homagium, Regi & Reipublicæ Poloniæ præſtare debeant; Sed etiam per Deciſiones Commiſſoriales de Anno 1717, eo in caſu, quando Princeps juramentum fidelitatis homagiumque in propria perſona ſua nondum præſtitit, Generoſa Nobilitas ab obedientia Principibus inveſtitis præſtari ſolita, pro abſoluta declaratur. Hæ deciſiones Commisſoriales a tempore promulgationis inter reliqua jura Curlandica ſemper in pleno uſu & authoritate fuerunt, & per Conſtitutionem anni 1736 inter omnia jura Curlandica confirmatæ ſunt.

Per eandem Conſtitutionem de Anno 1736 Sereniſſimo & Potentiſſimo Regi Poloniarum Auguſto III. glorioſiſſimæ memoriæ, Poteſtas quidem conceſſa fuit, feudum Ducatuum Curlandiæ & Semigalliæ in caſum aperturæ iterum alii cui vellet, modo in ſimili practicato, conferre: Attamen hoc non aliter intelligi poteſt, quam ſalvis legibus publicis ſupra allegatis.

Poſtquam vero putativus Illuſtriſſimus Dux Erneſtus Joannes de Biron contra expreſſam legem allegatam Conſtitutionis de Anno 1683., non in propria perſona ſua, ſed per procuratorem, juramentum fidelitatis, ſeu homagium præſtitit, plane nullum eſt dubium, inveſtituram pro illo Anno 1739. in fraudem legis obtentam, ipſo jure nullam & irritam fuiſſe, quia omne id, quod in fraudem legis

factum eſt, nunquam convaleſcere poteſt, & proinde feudum Ducatuum Curlandiæ & Semigalliæ vacans permanſit.

Interea accidit ut prædictus Dux Bironius Anno 1740. in Aula Petroburgenſi in carcerem conjiceretur & propter varia crimina atrocia, vigore ſententiæ judicialis, vita privandus eſſet, poſtea autem ex clementia, vita condonatus, cum tota ſua familia ad perpetuam captivitatem condemnaretur, uti hoc ex literis patentibus publicis typis impreſſis, (vulgo Manifeſt) tum temporis undique diſtributis, ſatis ſuperque notum eſt. A quo tempore in Curlandia omnia Regiminis & Gubernationis munia, nomine Sacræ Regiæ Majeſtatis tam diu adminiſtrata fuerunt, donec Sereniſſimus & Potentiſſimus Rex Auguſtus III., habito prius Senatus-Conſilio ad inſtantes preces multorum Dominorum Senatorum, & imprimis ad amicabilem commendationem & inſtantiam Sereniſſimæ & Potentiſſimæ Imperatricis Ruſſiæ Eliſabethæ,glorioſiſſimæ memoriæ, prædictum feudum vacans Ducatuum Curlandiæ & Semigalliæ, ex plenitudine poteſtatis, per Conſtitutionem anni 1736. ſibi conceſſæ, & ſic cum conſenſu totius Sereniſſimæ Reipublicæ Anno 1759. Sereniſſimo Principi Regio & Duci Carolo conferret, qui ad normam legis in propria perſona ſua juramentum fidelitatis ſeu homagium Regi & Reipublicæ Poloniæ præſtitit, ſolennem inveſtituram accepit, Regimen in prædictis Ducatibus adiit, ab omnibus incolis & ſubditis juramentum fidelitatis ſibi præſtitum recepit, & poſſeſſionem legitime acquiſitam, per quadriennium, hoc eſt, usque ad finem anni 1762 & ultra, continuavit.

Ne-

Neque tacendo prætermitti poteſt, Aulam Imperialem Ruſſicam, propter maximas ptætenſiones erga Ducem Bironium, majorem partem bonorum Ducalium in Curlandia, ſub titulo ſequeſtri, occupaſſe, per octodecim annorum ſpatium retinuiſſe & non niſi ex ſingulari gratia erga Sereniſſimum Regium Principem & Ducem Carolum, in Ejusdemque emolumentum Anno 1759 reddidiſſe.

Putativus Dux Bironius autem contra omnem ſpem & opinionem ex longinqua captivitate dimiſſus, & uti jam ſupra luculenter demonſtratum eſt, plane nullum jus ad Curlandiam habens, auſus tamen eſt circa auſpicium anni 1763, cum manu militari hanc Provinciam intrare, & per vim ac violentiam, tam Regimen, quam etiam omnes proventus Ducales ſibi arrogare. Qua propter Sereniſſimus Dux Carolus, violentiæ, ſive potentiæ ſuperiori reſiſtere non valens, ſe coactum ſenſit, ex ſuis Ducatibus diſcedere. Duo Illuſtriſſimi Domini Senatores autoritate S. R. Mtis in Curlandiam miſſi, non ſolum Nobiles aliosque incolas, ſedulo hortati ſunt, ut juramenti ſui memores, in debita fidelitate erga S. R. Majeſtatem, erga Sereniſſimam Rempublicam, & erga ſuum legitimum Ducem Carolum conſtantes permaneant, ſed etiam nomine S. R. Mtis illos certiores fecerunt, quod vigore Reſultati Senatus-Conſilii Menſe Martio Anno 1763 habiti, optimi Cives, qui ſe illibata fide, erga S. R. Mtem, Rempublicam, & erga Sereniſſimum Ducem Carolum conſpicuos reddiderunt, reddereque pergerent, remunerationem, vel præmia præſtitæ fidelitatis, ſperare deberent. Sed putativus Dux Bironius prædictos Illuſtriſſimos Dominos Senatores Mitaviæ

ex ſuis manſionibus violento modo per armatos milites expulit, & optimi Cives ſeu Nobiles in debita fidelitate conſtanter permanentes, loco præmiorum promiſſorum, ſuis officiis publicis & poſſeſſionibus, per violentiam ſpoliati & magna damna perferre coacti ſunt.

Complures Nobiles Curlandiæ, vi, metu, & ſpe adducti, putativo Duci Bironio ſe ſubmiſerunt eique homagium præſtiterunt, multi autem id facere detrectarunt, aſſerentes: ſibi minime licitum eſſe, contra jura cardinalia Patriæ ſuæ, & contra juramentum a ſe præſtitum, alii Principi ſe ſubmittere, eique denuo per juramentum ſe obligare, niſi Illi, qui ad normam legum, in propria perſona ſua, Regi & Reipublicæ Poloniæ, homagium præſtiſſet, rite inveſtitus eſſet, & a Domino directo pro legitimo Duce Curlandiæ agnoſceretur.

Putativus Dux Bironius nihilominus omnes Nobiles ſub jugum mittere volens, violentiam adhibuit & ſine ullo judicio & ſententia, unum Conſiliarium Supremum, duos Capitaneos majores, quinque Capitaneos, & diverſos judiciorum Aſſeſſores, ſuis officiis ſpoliavit, in eorumque loca alios intruſit, complures Nobiles bona Ducalia tam jure hypothecario, quam etiam ex locato conducto (vulgo Arrhende) poſſidentes, & a legitimo Duce Carolo contractus habentes, per violentiam expulſit, illisque magna damna intulit.

Hæc multifaria ſpolia oppido contraria ſunt Pactis ſubjectionis, Privilegio Nobilitatis, Formulæ Regiminis, aliisque juribus Curlandiæ cardinalibus, quæ tamen omnia putativus Dux Bironius per ſuum plenipotentiarium Anno 1739 juramento confirmavit, & ſancte promiſit, ſe nunquam aliquid illis contrarium facturum eſſe.

Si igitur ſæpe nominatus putativus Dux Bironius etiam jus perfectum & indubitatum ad Curlandiam habuiſſet, attamen per tam multa ſpolia, violentias & ſævitias contra ſuum juramentum commiſſas feloniam commiſit & omni jure excidit, ut taceam, illum per ſententiam judicialem Petroburgi in eum latam & undique publicatam, plane inhabilem factum eſſe, dignitatem Ducis Curlandiæ & Principis feudatarii Regis & Reipublicæ Poloniæ, gerendi. Ex his urgentiſſimis rationibus complures Nobiles & incolæ Curlandiæ illum maxime abhorrent, & nihil magis in votis habent, quam ut ab ejusdem crudelitate & tyrannide quantocyus liberentur.

Multi Nobiles bene poſſeſſionati Magnificos & Generoſos Dominos Delegatos ſuos, nempe Landhoffmeiſterum & Conſiliarium Supremum ab Howen & Capitaneum maiorem a Mirbach, Warſaviam miſerunt cum Inſtructione, ut prædictas oppreſſiones & violentias deferant, & Sereniſſimæ Reipublicæ gratioſiſſimam protectionem, in pactis ſubjectionis & diverſis Regni Conſtitutionibus promiſſam, humillime implorent. Poſtquam in Formula Regiminis cuilibet privato permiſſum eſt Gravamina, jura hujus Pro-

 vin-

vinciæ concernentia ad S. R. Mtem deferre, majori jure eadem libertas concedenda est sexaginta & amplius Nobilibus bene possessionatis, qui prædictos Dominos Delegatos cum gravaminibus publicis Warsaviam miserunt.

Hi Domini Delegati in audientia gratiossime illis concessa, Celsissimo Primati & primario Principi Instructionem seu Plenipotentiam, gravamina publica Nobilitatis continentem, Mense Martio hujus anni tradiderunt, & responsionem tulerunt: Quod abolitio istorum gravaminum ad tres Ordines pertineret. Quapropter prædicti Domini Delegati firmiter persvasi erant, causam Ducatuum Curlandiæ & Semigalliæ, de qua in literis universalibus nulla mentio facta erat, in Comitiis Convocationis minime in deliberationem venturam esse. Sed hæc spes illos maxime fefellit, dum contra omnem opinionem illis inauditis, & sine ulla commemoratione Gravaminum & Petitorum ab his Dominis Delegatis propositorum, solummodo ad prælectionem literarum a putativo Duce Bironio transmissarum, Articulus de Curlandia conscriptus & Confoederationi Generali insertus est, qui juribus & privilegiis Ducatuum Curlandiæ & Semigalliæ maximum præjudicium facit.

Quoniam vero in hoc Articulo simul Generosa Nobilitas Curlandiæ & Semigalliæ circa sua Jura, Privilegia, Pacta subjectionis & Formulam Regiminis conservatur, licitum erit omne id exponere & indicare, quod his juribus & Privilegiis est contrarium.

In hoc Articulo I. Primarium argumentum pro putativo Duce Bironio est Conventio Gedanensis. Quæ Conventio autem non in

Cur-

Curlandia, præſente & conſentiente Nobilitate, ſed Gedani ſolummodo cum Plenipotentiario putativi Ducis Bironii confecta eſt, & plurima capita juribus Nobilitatis contraria & nociva continet. Quapropter Nobilitas Curlandiæ contra prædictam Conventionem ſua Gravamina ad S. R. Mtem detulit & per Regium Reſponſum de Anno 1746. juſtiſſimam obtinuit declarationem: Quod Conventio Gedanenſis juribus Nobilitatis nunquam perniciosa eſſe aut præjudicare debeat. Præterea ipſe putativus Dux Bironius Anno 1763. erga Generoſam Nobilitatem in Curlandia omne id quod in Conventione Gedanenſi Juribus Nobilitatis contrarium eſt, pro irrito & nullo declaravit; Sed tale inſtrumentum illegale, cujus validitas nonſolum per Regium Reſponſum valde reſtricta eſt, ſed cujus plurima capita etiam ab ipſo putativo Duce Bironio pro irritis declarata ſunt, nullum argumentum ad confirmanda ejusdem jura per ſe invalida, afferre poteſt.

Si itaque Celſiſſimus & Illuſtriſſimus Ordo Senatorius, ut & Generoſus Ordo Equeſtris de his prædictis circumſtantiis ſufficientem informationem habuiſſent, hanc Conventionem Gedanenſem Confoederationi Generali inſerere non permiſiſſent, ſed potius illam pro nulla & invalida declaraſſent.

pro 2$^{do.}$ Improbatur in hoc Articulo, quod putativus Dux Bironius Anno 1739. juramentum fidelitatis ſeu homagium non in propria perſona ſua, ſed contra expreſſam legem Conſtitutionis de Anno 1683. per legatum præſtitiſſet. Si igitur ejusdem

inve-

investitura contra expressam dispositionem Constitutionis obtenta est, oppido clarum est, illum non habere jus & possessionem feudi legitime obtenti; Imo confitendum est, investituram ejus esse in fraudem legis factam, & propterea irritam ac nullam, illique plane nullum jus ad Curlandiam competere.

pro 3^tio. Conceditur putativo Duci Bironio, ut, si provecta aetas & valetudo id ei permittat ipse, vel ejus filius natu maximus, homagium pro patre & pro se simultanee futuro Regi & Reipublicæ indilate præstet.

Sed si filius pro patre homagium præstare vellet, esset hoc iterum contra expressam legem Constitutionis de Anno 1683, ut & contra jura & privilegia Ducatuum Curlandiæ & Semigalliæ, quæ tamen omnia tam in Constitutione Anni 1736, quam etiam in hoc Articulo de Curlandia Confœderationi Generali inserto, iterum confirmata & conservata sunt. Generosa Nobilitas habet hoc jus quæsitum: Quod eo in casu quando Princeps juramentum fidelitatis seu homagium in propria persona sua nondum præstitit, Generosa Nobilitas ab obedientia Principibus investitis præstari solita, pro absoluta declarata sit.

Filius autem pro se homagium præstare & investituram feudalem obtinere eam ob causam minime potest, quia adhuc plane nullum jus ad feudum habet. Non enim adest hic feudum antiquum ex pacto & providentia majorum, ubi proles mascula jus quæsitum habet succedendi, sed feudum novum,

a patre

a patre ceu primo acquirente, per præſtationem juramenti fidelitatis ſeu homagii in propria perſona ſua adhuc acquirendum. Quamdiu autem pater prædicto modo nullum jus perfectum & reale acquiſivit, tamdiu etiam id ad filios ſuos transmittere & devolvere non poteſt. Poſtquam autem Sereniſſimus Princeps Regius & Dux Carolus per præſtationem juramenti fidelitatis in propria perſona ſua & per ſolennem inveſtituram jus perfectum & legitimum acquiſivit, moraliter plane impoſſibile eſt, alium adhuc ad receptionem inveſtituræ admittere.

pro 4to. In hoc Articulo reſervatio facta eſt, ut poſt extinctam lineam maſculinam putativi Ducis Erneſti Ioannis, Ducatus Curlandiæ & Semigalliæ ad liberam diſpoſitionem Reipublicæ revertatur.

Notiſſimum eſt Ducatus Curlandiæ & Semigalliæ cum tota Livonia per certa pacta Regi & Reipublicæ Poloniæ ſe ſubjeciſſe, in quibus inter alia hæc verba leguntur: „Et quicquid publice „vel privatim univerſis & ſingulis de jure & æquitate competere videtur vel videbitur, noſtris literis & diplomatibus con„firmaturos, nec ullam in prædictis rebus diminutionem ſed „potius pro Regia noſtra gratia & beneficentia augmentum & „acceſſionem facturos. Hanc pollicitationem Divus olim Rex Sigismundus Auguſtus ſacroſancto juramento confirmavit. Pacta ex libera voluntate inita ſine utriusque partis conſenſu mutari non poſſunt; Talis autem libera & illimitata diſpoſitio

 eſſet

esset contra pacta subjectionis & in præjudicium Ducatuum Curlandiæ & Semigalliæ.

pro 5to Omnibus incolis & statibus Curlandiæ injungitur ut legitimo Duci suo Ernesto Ioanni secundum leges ejusdem ducatus in omnibus fideles & obedientes sint.

Mandata dare pertinet ad jura Majestatis. Præterea notum est mandata ad malam informationem obtenta, nullam producere obligationem. Quoniam putativus Dux Bironius contra expressam legem Constitutionis de anno 1683. non in propria persona sua Regi & Reipublicæ Poloniæ juramentum fidelitatis seu homagium præstitit, ergo Nobilitas, secundum leges Curlandiæ, eidem nullam obedientiam præstare obligatur, sicut hoc jam supra plane & perspicue expositum est.

pro 6to. Declaratur: Quod omnes sine consensu Ordinis Equestris & Comitiorum solummodo ex Resultatis Senatus-Consiliorum postremo in hos Ducatus emanatae dispositiones & diplomata, nec non omnes subsecuti actus, uti juribus Reipublicæ contrarii & eapropter irriti, Illustrissimo Duci Ernesto Ioanni & successoribus ejus masculis, obstare & præjudicare non possint nec debeant.

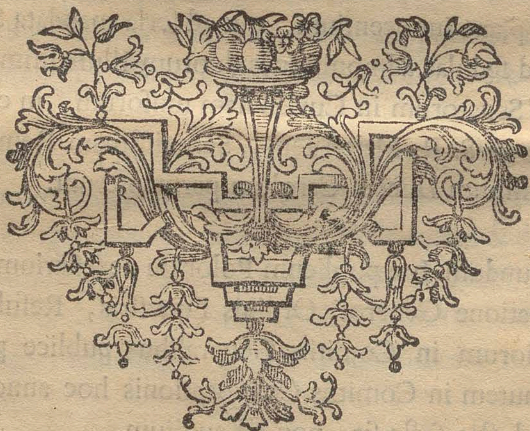
Iam supra sufficienter probatum & demonstratum est, Serenissimum & Potentissimum Regem Augustum III. gloriosissimæ memoriae, non sine, sed potius cum consensu totius Se-

renissimae Reipublicae & comitiorum & hinc etiam cum consensu Generosi Ordinis Equestris, feudum vacans Curlandiae Anno 1759. Serenissimo Regio Principi & Duci Carolo contulisse & hoc fundamento etiam innituntur omnes in Curlandiam emanatae dispositiones, Diplomata & reliqui actus, qui proinde juribus Reipublicae non contrarii, sed potius conformes sunt. Si autem, quod Deus avertat, haec Resultata Senatus-Consiliorum & omnes inde promanantes dispositiones, Diplomata, & actus, invalidi & irriti fierent, esset hoc non solum in contemptum & despectum Divi Regis gloriosissimae memoriae & multorum Celsissimorum & Illustrissimorum Dominorum Senatorum, sed etiam inde oriri deberet maxima confusio totius Curlandiae & damnum irreparabile multorum Nobilium plane innocentium, qui ad seria mandata S. R. Majestatis & ad sedulas admonitiones duorum Illustrissimorum Dominorum Senatorum in Curlandiam missorum, in constanti fidelitate erga S. R. Majestatem, Serenissimam Rempublicam & Serenissimum Ducem Carolum permanserunt.

Secundum Ius publicum Poloniae necessarium est, ut pro informatione Generosi Ordinis Equestris, Resultata Senatus-Consiliorum in Comitiis Generalibus publice praelegantur; Num autem in Comitiis Convocationis hoc anno habitis, talis praelectio facta sit, non est auditum.

Pro conservatione Jurium & Privilegiorum Ducatuum Curlandiae & Semigalliae haec praemissa omnia, salvo tamen

omni respectu Serenissimae Reipublicae, debito, exposita sunt. Interea firmiter sperandum est, fore ut omnia ea, quae in praejudicium jurium & privilegiorum Ducatuum Curlandiae & Semigalliae, in hoc Articulo de Curlandia, continentur, ad meliorem informationem emendentur, omnes spoliati in pristinam possessionem restiuantur, & ut secundum vota complurium Nobilium & aliorum incolarum, hi Ducatus, a crudelitate & tyrannide putativi Ducis Bironii, quam primum liberentur.

DE LA
BIBLIOTHEQUE
DE MR LE PR